

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dissertatio moralis de religione hominis secundum legem
naturae**

**Wernher, Johann Balthasar von
Götz, Johann Heinrich**

Lipsiae, 1698

§. XV

urn:nbn:de:bsz:31-102660

analogicè intelligendum est; quatenus per ea Attributa divina pro imbecillitate nostra exprimimus. Examinat etiam *Pufendorf. s. l.* An possibilis sit pluralitas Deorum; & id rectè negat. Cùm enim DEUS concipi non possit, nisi tanquam Ens summè potens, summè sapiens &c. intelligi non potest, quomodo præter unum tale Ens, adhuc aliud existere possit; cùm & aliàs in eodem genere duo aut plura summa dari repugnet. Accedit, quòd per infinitum in DEO nihil aliud concipiamus, quàm, nihil in rerum natura existere, juxta quòd mensurari perfectiones divinæ possint. Contradictio proinde foret; duos infinitos, sive Deos dicere, cùm unus alterum absolutà necessitate excludat. Atque ex his quæ dicta sunt, concludit laudatus Autor, in exprimendis attributis divinis utendum esse terminis *negativis*, quibus non tam exprimimus, quid sit DEUS, quòd capere non possumus, quàm quid non sit; vel *superlativis*, quibus inuimus, nos majus quid eo, aut perfectius mente complecti non posse, vel denique *indefinitis*, quibus certum perfectionum in DEO existentium gradum non determinamus, quòd & intellectus nostri captum exuperat. Excluditur proinde hïc stolidi nonnullorum acticulorum intemperantia, qui ita perpetuò inani subtilitate suâ infinitum illud circumludunt, ejusqve contemplationi inhaerent, qualiter tandem exhaurire illud, sui que ingenii limitibus circumscribere possint. Satius enim longè est, immensum illud devoto silentio, & tacità mentis veneratione mirari, quàm superfluo imbecillis ingenii acumine rimari.

§ XV.

Rectus in DEUM cultus, quem respiciunt potissimùm propositiones practicae, nihil aliud est, quàm *cogniti Numinis veneratio certis legibus Naturalis Juris definita*. Colitur autem DEUS duplici cultu, interno & externo. Ille est, qui in animo & ex animo DEO vero preces concipit, laudes, grates. Hic autem, externus nimirum, est, qui eadem per gestus & signa exprimit. vid. *Lips. Polit. L. I. c. III. §. 1. 2.* Conf. *Museum Introd. in Theol. cap. 2.* Fundamentum autem concipiendarum precum, laudum & gratiarum est honor; qui est nihil aliud, quàm æstimatio alterius, seu opinio alienæ potentia conjunctæ cum bonitate; & hic honor non in honorato, sed hono-

gante est. Honor autem post se trahit (1.) *amorem*, qui ex opinione bonitatis nascitur, cum aliquem clementem, benevolum, & erga nos bene affectum novimus; quæ aliàs bonitas respectiva audit; vid. *Schmid. Theol. Nat. Posit. P. III. §. 8.* quod cum de DEO constet, inde merito in eum ardentissimo amore ferimur. (2.) *Spem*, quæ requirit utriusque, potentia & bonitatis alienæ opinionem, secus atque vult *Hobbes. d. Civ. Relig. cap. 15. §. 9.* ubi eam ad solam bonitatem refert. (3.) *Acquiescentiam* in Voluntate divinâ, quam novimus optimam. (4.) *Timorem*, qui nasci in nobis debet ex contemplatione potentia immensæ DEI; habitus autem simul ad Bonitatem divinam respectus efficit, quo minus timor hic servilis sit, cum odio & aversione animi conjunctus; qualis est in servis erga Dominos; sed filialis, qualis est piorum liberorum in Parentes. *Aristot. I. Oeconom. VI.* Prior ille, servilem dico, in superstitione plerumque inest; à quâ eò diligentius cavendum nobis, quò ad eam naturæ vitio proniores sumus. *Lips. Pol. L. I. c. III. §. 10.* ii præcipue, qui famineæ imbecillisque naturæ sunt. Nihil eâ pejus, aut libero altoque animo indignius; nunquam enim, qui eâ est imbutus, quietus esse potest. *Cic. d. Finibus 1. 48. 4.* Conf. *Senec. Epist. 123. Plutarch. Camill. c. 10.* (5.) *Obsequium*, internum scilicet illud, quod in submissione devotâ voluntatis nostræ facta Voluntati Divinæ consistit; idque intuitu potentia divinæ & bonitatis, quam nostri productione, gubernatione universi, aliisque beneficiis declarat.

§. XVI.

Externæ actiones, quibus versamur circa DEum, debent esse signa honoris, quem DEO internè exhibemus; Unde sequitur, Deo (1.) agendas gratias; Gratiarum actio enim sequitur beneficium acceptum; à DEO autem, tanquam omnis boni fonte, continuo uberrimi gratia & beneficiorum velut rivi ad nos eunt. Dic, quæso; quid, aut ubi olim eras? Et qualis jam verò? Ingrate; meditare probe, & mirare; Ex nihilo te in lucem hanc deduxit DEUS, quam aspicias; nec plus quàm aspicias? Bone DEUS! Nonne vides; in pristinum te nihilum relabi posse; Tu enim, qui jam es, habesne vim efficiendi, ut paulò post existas? Nec enim sequitur ex eo, quòd paulò antè fueris, te nunc debere esse; nisi aliqua causa te quasi rursus creet,